ד רמב"ם בפרק י"ז מהלכות שבת (ה"ח) מתוך הגמרא דלעיל (יב:). ה רמב"ם בפרק י"ז מהלכות ערובין (ה"ט) ודלא כרב אחלאי י"ב (ע"א).

לְתַקָּנָן עַל יְדֵי חֶבֶל הַקָּשׁוּר לְרֹחְבּוֹ שֶׁל מָבוֹי, וְדֵין חֶבֶל זוֹ אֵינוֹ קוֹרֶה שֶׁהֲרֵי אֵין רֹחְבּוֹ טֶפַח, וְלֹא מְהַנֵּי אֶלָּא מִטַּעַם צוּרַת הַפֶּתַח דְּמְהַנֵּי לְמַעְלָה אֲפִלּוּ בִּגְמִי כִּדְלָעֵיל סוֹף סִימָן שס"ב, וְעַל כֵּן יֵשׁ לִזָּהֵר לְהַעֲמִיד (ו) [ז] (קיב) תַּחַת הַחֶבֶל (קיג) שְׁנֵי קָנִים גְּבוֹהִים עֲשָׂרָה (קיד) מְכֻנָּנִים תַּחַת הַחֶבֶל, וְאָז מְהַנֵּי אֲפִלּוּ בְּמָבוֹי מְפֻלָּשׁ (קטו) בְּתוֹרַת צוּרַת פֶּתַח, אוֹ אֲפִלּוּ בְּחָצֵר וּבְכָל מָקוֹם שֶׁצּוּרַת הַפֶּתַח מְהַנֵּי (וּכְמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר לְעֵיל סוֹף סִימָן שס"ב) (דברי עצמו): **כז** [ד]חֲצֵר (קטז) **שֶׁאָרְכּוֹ יוֹתֵר עַל רָחְבּוֹ, דֵּינוֹ כְּמָבוֹי וְנִתָּר בְּלֶחִי אוֹ קוֹרָה.** הַגָּה: אַף עַל פִּי שֶׁאֵין חֲצֵרוֹת וּבָתִּים פְּתוּחִין לְתוֹכוֹ, הוֹאִיל וְאֵינוֹ קָרוֹב לִרְשׁוּת הָרַבִּים אֶלָּא פְּתוּחַ לַמָּבוֹי וְהַמָּבוֹי פְּתוּחַ לִרְשׁוּת הָרַבִּים (בית יוסף בשם תשובת מהרי"ל (סי' רנ) בשם סמ"ק (סי' רפג)): **כח** [ה]מָבוֹי (מ) (קיז) **שֶׁאֵין בְּרָחְבּוֹ שְׁלֹשָׁה טְפָחִים**

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

לְהוֹכִיחַ שֶׁצָּרִיךְ שִׁיְהֶה רֹחַב טֶפַח כְּמוֹ לְעִנְיַן לֶחִי, וְאֵינוֹ מַכְרִיחַ, עַיֵּן שָׁם וְגַם בְּסִימָן כ"ו סָעִיף כ"ו שֶׁמְּבָאֵר הֵכֵל יָפָה, וְעַיֵּן מַה שֶּׁכָּתַבְנוּ שָׁם עַל דִּבְרֵי הַפָּנִים מְאִירוֹת חֵלֶק א' סִימָן כ"ה עַיֵּן שָׁם: [ז] **תַּחַת.** עַיֵּן בְּאֵר הַיֵּטֵב. וְעַיֵּן בְּשוּ"ת בֵּית אֶפְרַיִם (סי' כח) וְעַיֵּן בְּסוֹף סֵפֶר מְקוֹר חַיִּים עַל הִלְכוֹת פֶּסַח בְּתִקּוּן צוּרוּבִין שֶׁאִם מַעֲמִיד הַקָּנִים בְּתוֹךְ הַבַּיִת עַד לָאָרֶץ אוֹ בְּתוֹךְ גֻּדַּר אִסּוּר בָּזֶה, דְּלֹא הֻזְּה צוּרַת הַפֶּתַח בְּזֶה כֵּיוָן שֶׁהַגַּג מַפְסִיק בֵּין הַחֶבֶל לְהַקָּנִים וְאֵין עוֹשִׂין צוּרַת הַפֶּתַח בְּזֶה, כֵּיוָן שֶׁהַגַּג מַפְסִיק בֵּין הַחֶבֶל לְהַקָּנִים וְאֵין עוֹשִׂין מְכֻנָּנִים תַּחַת הֶחֶבֶל בְּלִי הַפְסֵק. וְעוֹד נִרְאֶה לִי שֶׁאִם יֵשׁ תַּחַת הַחֶבֶל בֹּכַח יוֹצְאִים חִפּוּפִים עַד עֲשָׂרָה טְפָחִים סְמוּךְ לְקַרְקַע, שָׁפִיר יֵשׁ לִסְמֹךְ עֲלֵיהֶם מֵעֵבֶר שֶׁבֶּת בְּמָקוֹם קָנִים שֶׁל לֶחִי וְגַם כֵּן צָרִיךְ שִׁיִּהְיוּ הַחִפּוּפִים מְגִלִּים לְמַעְלָה תַּחַת הַחֶבֶל. עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ עַיֵּן שָׁם. וְעַיֵּן מִגֵּן אַבְרָהָם (סי"ק כח) וְעַיֵּן מַה שֶּׁכָּתַבְנוּ בְּסָעִיף קָטָן ג': **כח** (מ) **שֶׁאֵין.** כְּלוֹמַר

בַּאֵר הֵיטֵב

כו (ו) **תַּחַת.** כָּתַב הַשַּׁ"ז (סי"ק יט), נִרְאֶה לִי כֵּיוָן דְּצָרִיךְ לְהַעֲמִיד קָנִים לְמַטָּה בִּגְבַהּ עֲשָׂרָה אֵין צָרִיךְ לִקְשֹׁר הַחֶבֶל לְמַעְלָה בְּקָנִים אֶלָּא יִכּל לִקְשֹׁר הַחֶבֶל אֲפִלּוּ בְּגַג מִזֶּה וּמִזֶּה כֵּיוָן דְּעִקַּר צוּרַת הַפֶּתַח מִכֹּחַ הַקָּנִים שְׁלֻמָּטָה. גַּם אֵין צָרִיךְ לִזָּהֵר הֵיאַךְ הוּא נִקְשָׁר לְמַעְלָה בְּגַגִּים אֶלָּא שֶׁצָּרִיךְ שֶׁיַּעֲמִדוּ הַקָּנִים מְכֻנָּנִים תַּחַת הַחֶבֶל. וְנִרְאֶה לִי עוֹד דְּאִם לְמַעְלָה מִן הַקָּנִים שֶׁמַּעֲמִידִים לְמַטָּה יֵשׁ גַּג שֶׁמַּפְסִיק בֵּין גֹּבַהּ חֶבֶל לְהַקָּנִים, יֵשׁ אִסּוּר בָּזֶה, דְּלֹא הֻזֶּה צוּרַת הַפֶּתַח בְּעִנְיָן זֶה. אֲבָל אִם אֵין הַגַּג מַפְסִיק בֵּין הַחֶבֶל לְהַקָּנִים וְאֵין עוֹשִׂין מְכֻנָּנִים תַּחַת הֶחֶבֶל בְּלִי הַפְסֵק. וְעוֹד נִרְאֶה לִי שֶׁאִם יֵשׁ תַּחַת הַחֶבֶל בֹּכַח יוֹצְאִים חִפּוּפִים עַד עֲשָׂרָה טְפָחִים סְמוּךְ לְקַרְקַע, שָׁפִיר יֵשׁ לִסְמֹךְ עֲלֵיהֶם מֵעֵבֶר שֶׁבֶּת בְּמָקוֹם קָנִים שֶׁל לֶחִי וְגַם כֵּן צָרִיךְ שִׁיִּהְיוּ הַחִפּוּפִים מְגִלִּים לְמַעְלָה תַּחַת הַחֶבֶל. עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ עַיֵּן שָׁם. וְעַיֵּן מִגֵּן אַבְרָהָם (סי"ק כח) וְעַיֵּן מַה שֶּׁכָּתַבְנוּ בְּסָעִיף קָטָן ג': **כח** (מ) **שֶׁאֵין.** כְּלוֹמַר

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

יֵשׁ דַּעוֹת בֵּין הָאַחֲרוֹנִים, (פ) דְּדַעַת הָרַבֶּה מֵהֶם דְּשָׁם סָגִי עַל כָּל פָּנִים בִּשְׁנֵי לְחָיַיִם מִשְּׁנֵי הַצְּדָדִים וְלֹא בָּעֵי צוּרַת הַפֶּתַח, וְטַעֲמָם, דְּמִמַּה נַפְשָׁךְ, אִם דֵּינוֹ כְּמָבוֹי מְפֻלָּשׁ, הֲלֹא גַּם בּוֹ קַיְמָא לָן לְקַמָּן בְּסִימָן שס"ד דְּאֵין צָרִיךְ צוּרַת הַפֶּתַח רַק מִצַּד אֶחָד וּבְצַד הַשֵּׁנִי סָגִי בְּלֶחִי אֶחָד אוֹ קוֹרָה, וְאִם דֵּינוֹ כְּחָצֵר וְכַנַּ"ל, הֲלֹא עַל כָּל פָּנִים דֵּי בִּשְׁנֵי לְחָיַיִם. (פפ) וְיֵשׁ מַאַחֲרוֹנִים שֶׁמְּצַדְּדִין דְּמִצַּד הַמִּנְהָג יֵשׁ לַעֲשׂוֹת בְּכָל צַד צוּרַת הַפֶּתַח. [א]וּבְדַאי צָרִיךְ לְכַתְּחִלָּה לִזָּהֵר בָּזֶה, אַךְ בִּמְקוֹם הַדְּחַק שֶׁנִּפְסַק הַחֶבֶל שֶׁעַל גַּבֵּי הַלְּחָיַיִם בְּשַׁבָּת אוֹ כָּל כְּהַאי גַּוְנָא, נִרְאֶה דְּיֵשׁ לִסְמֹךְ עֲלֵיהֶם לְהָקֵל הֵיכָא שֶׁאֵין רֹחַב יוֹתֵר מֵעֲשָׂר אַמּוֹת אַף דְּהוּא פָּרִיץ בְּמִלּוֹאוֹ. וְהֵנָּה בַּמְּבוֹאוֹת שָׁלְנוּ הַנַּ"ל שֶׁאֵין בְּתִּים וַחֲצֵרוֹת פְּתוּחוֹת לְתוֹכוֹ, אִם הוּא מְבוֹי עָקֹם, יֵשׁ דַּעוֹת (פפ) בֵּין הָאַחֲרוֹנִים אִם צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת תִּקּוּן בְּעֲקִמִימוּתוֹ כְּדִין הַמְּבֹאָר לְקַמָּן בְּסִימָן שס"ד סָעִיף ג', דְּיֵשׁ לוֹמַר, כֵּיוָן דְּמֵעִקַּר הַדִּין יֵשׁ לוֹ דִּין חָצֵר, אֵין צָרִיךְ שׁוּם תִּקּוּן וְדֵי בָּמֶּה שֶׁעוֹשֶׂה הַתִּקּוּן בִּשְׁנֵי רָאשָׁיו, וְיֵשׁ מַחְמִירִין בָּזֶה, (פג) וְהַמִּנְהָג לְהָקֵל. וְדַע עוֹד, דְּהָא דְּמְבֹאָר דִּבְעֲיָרוֹת שֶׁלָּנוּ צָרִיךְ צוּרַת הַפֶּתַח הֵינוּ בַּעֲיָרוֹת שֶׁאֵינָן מֻקָּפוֹת חוֹמָה, אוֹ שֶׁמֻּקָּפִין חוֹמָה וְהַחוֹמָה נִפְרֶצֶת לִרְשׁוּת הָרַבִּים אוֹ לְכַרְמְלִית בְּיוֹתֵר מֵעֲשָׂר אַמּוֹת, (פד) אֲבָל כְּשֶׁמֻּקָּפִין חוֹמָה וְהַחוֹמָה לֹא נִפְרְצָה רַק שֶׁצָּרִיךְ לְתַקֵּן וּלְחַלֵּק בֵּין מָקוֹם שֶׁהַיְּהוּדִים דָּרִים שָׁם וּבֵין מָקוֹם שֶׁהָעוֹבְדֵי גִּלּוּלִים דָּרִים שָׁם כְּדֵי שֶׁלֹּא יַאסְרוּ עַל הַיְּהוּדִים לְטַלְטֵל, אֵין צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת שָׁם צוּרַת הַפֶּתַח רַק דֵּי בְּפֶס רָחָב אַרְבָּעָה טְפָחִים אוֹ שְׁנֵי פַּסִּין שֶׁל שְׁנֵי מַשֶּׂהוּיִין כְּשֶׁנִּפְרָץ שָׁם בְּמִלּוֹאוֹ וַאֲיֵנוֹ רָחָב שָׁם יוֹתֵר מֵעֲשָׂר אַמּוֹת בַּמָּקוֹם שֶׁרוֹצֶה לַעֲשׂוֹת הַתִּקּוּן (אַף שֶׁהַמְּבוֹי בְּאֶמְצַע רָחָב יוֹתֵר מֵעֲשָׂר אַמּוֹת), כִּי הָעִיר הַזּוֹ יֵשׁ לָהּ דִּין חָצֵר לְגַמְרֵי. וּכְשֶׁלֹּא עָשָׂה שׁוּם תִּקּוּן בֵּין יְהוּדֵי לְעוֹבֵד גִּלּוּלִים, גַּם כֵּן הַדִּין כֵּן כְּמוֹ בְּחָצֵר, דְּמַתִּר לְטַלְטֵל בְּכֵלִים שֶׁשָּׁבְתוּ בְּתוֹכוֹ אֲבָל לֹא לְבַיִת וְלֹא מִבַּיִת לְחָצֵר: **(קיב) תַּחַת הֶחֶבֶל וְכוּ'.** וְכֵיוָן שֶׁהַקָּנִים שֶׁלְּמַטָּה גְּבוֹהִין עֲשָׂרָה טְפָחִים אֵין צָרִיךְ עוֹד קָנִים לְמַעְלָה לִקְשֹׁר הַחֶבֶל בָּהֶן אֶלָּא יָכוֹל לִקְשֹׁר הַחֶבֶל נָגֶדּוֹ (פה) אֲפִלּוּ בְּגַג לְמַעְלָה מִזֶּה וּמִזֶּה, וְכִדְקָאָמַר לָן לְעֵיל בְּסוֹף סִימָן שס"ב

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(פ) עַיֵּן בְּמָגֵן אַבְרָהָם (סי"ק כו) וּבְמַחֲצִית הַשֶּׁקֶל (שם), וְעַיֵּן בְּסֵפֶר נַהַר יִשְׂרָאֵל (סי' נו סי"ק ב) שֶׁמֵּבִיא עוֹד כַּמָּה אַחֲרוֹנִים שֶׁסּוֹבְרִין כְּהַמָּגֵן אַבְרָהָם, וּבְחַיֵּי אָדָם (ח"ב כלל עא סי"ג) הַסְכִּים דְּצָרִיךְ שְׁנֵי פַּסִּין כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְנוּ בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה, וְעַיֵּן בְּפִתְחֵי תְשׁוּבָה (סי' שסג ד"ה בהג"ה): (פפ) תּוֹטָפֶת שַׁבָּת (סי"ק סג) וְכֵן כָּתַב בְּסֵפֶר בֵּית מֵאִיר וְכֵן מִשְׁמַע קְצָת בְּשֻׁלְחַן עְצֵי שִׁטִּים (סי' ד סי"ח): (פג) מָגֵן אַבְרָהָם בְּסָעִיף קָטָן כ"ז וְאֶלְיָה רַבָּה (סי"ק מו, סי' שסד סקי"ה) וְתוֹרַת חַיִּים (ו. סוד"ה רב) וְכֵן נוֹטֶה דַּעַת הַשַּׁעֲרֵי תְשׁוּבָה לְקַמָּן בְּסִימָן שס"ד (סעיף ג) לְהָקֵל וְכֵן כָּתַב הַיְשׁוּעוֹת יַעֲקֹב (סי"ק יד), וְדַעַת הַמַּשְׁאַת בִּנְיָמִין (סי' צב) וְהַשַּׁ"ז לְקַמָּן בְּסִימָן שס"ד (סק"ב) וְכֵן בְּסֵפֶר בֵּית מֵאִיר לְהַחְמִיר: (פד) סֵפֶר הַחַיִּים. וּבְכַרְתִּי דְּהָרַבֶּה רִאשׁוֹנִים סְבְרֵי כְּמוֹבֵי עָקֹם גּוּפָא שֶׁאֵין צָרִיךְ שׁוּם תִּקּוּן בְּצַעֲקִימוּתוֹ וּכְמוֹ שֶׁהֵבַאתִי לְקַמָּן בְּסִימָן שס"ד בְּבֵאוּר הֲלָכָה (סי"ג ד"ה רבינו):

לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: א] וּבשו"ע הרב (סי' שסד ס"ג) כתב: מבואות שלנו אף על פי שדינם כחצר שאינן ניתרים בלחי וקורה הואיל ואין בתים וחצרות פתוחים לה כראוי מכל מקום לענין פילוש אינם כחצר אלא כמבוי המפולש שצריך צורת פתח מכאן ולחי או קורה מכאן.

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

אֵין צָרִיךְ שׁוּם תִּקּוּן, שֶׁהוּא כְּסָתוּם. [1]וְיֵשׁ אוֹמְרִים דְּכֹל שֶׁאֵין בּוֹ אַרְבָּעָה טְפָחִים אֵין צָרִיךְ שׁוּם תִּקּוּן: **כט** * [2]מְבוֹי שֶׁצָּדּוֹ אֶחָד (קיח) כָּלָה לַיָּם וְצָדּוֹ אֶחָד כָּלָה לְאַשְׁפָּה שֶׁל רַבִּים [3]אֵין צָרִיךְ כְּלוּם, שֶׁאַשְׁפָּה שֶׁל רַבִּים (קיט) אֵינָהּ עֲשׂוּיָה לְהִתְפַּנּוֹת, (קכ) וְאֵין חוֹשְׁשִׁין שֶׁמָּא יַעֲלֶה (ט) [ט] הַיָּם שִׂרְטוֹן (פרוש, יבש כעין אי, שֶׁנִּדְחוּ הַמַּיִם מִמֶּנּוּ שֶׁנַּעֲשָׂה רְאוּי לִזְרִיעָה). הַגָּהּ: * וְיֵשׁ חוֹלְקִים וְסוֹבְרִים דְּחֶשְׁיְנַן שֶׁמָּא (קכא) יַעֲלֶה הַיָּם שִׂרְטוֹן

ו הִרְאַב״ד (שבת פ״ז ה״ט) וְהָרֹא״שׁ (פ״א סי׳ טו) וְהַמְּרַדְכִי (סי׳ תעט־תפ) בְּשֵׁם ר״מ וְהָרַב הַמַּגִּיד (פ״ז ה״ט) בְּשֵׁם הָרַשְׁבָּ״א (עבוה״ק ש״א סי׳ יב).

ז שם ח׳ (ע״א). ח הָרִי״ף וְהָרַמְבַּ״ם בְּפֶרֶק י״ז (ה״ה) לְפִי גִּרְסָתָם.

בְּאֵר הֵיטֵב

שֶׁאֵין פְּתָחוֹ רָחָב שִׁלְשָׁה אַף עַל פִּי שֶׁתּוֹכוֹ רָחָב הַרְבֵּה: **כט** (ט) הַיָּם. וּבְנְהָרוֹת שֶׁלָּנוּ (סק״ט) שֶׁדַּרְכָּן לְהִתְיַבֵּשׁ בְּקֵיץ הַרְבֵּה פְּשִׁיטָא דְּאִסּוּר: מָגֵן אַבְרָהָם (ס״ק לא) עַיֵּן שָׁם. וּבַטַּ״ז (סק״כ) שֶׁאֵלָה, בְּקִהְלָה קְדוֹשָׁה שְׁטַיינִי״ץ בִּמְדִינוֹת מַעהרי״ן נָהֲגוּ לְטַלְטֵל בְּשַׁבָּת בִּלא עֵרוּב עַל סְמָךְ שֶׁהָעִיר מֻקָּף נָהָר סָבִיב וְקָנוּ הָרְשׁוּת מֵהַשַּׁר, וְהָאֲרִיךְ בְּפִלְפּוּלוֹ וּפָסַק לְאִסּוּר שֶׁיֵּשׁ לָהֶם עֵרוּב כַּנַּהוג בְּכָל הַקְּהִלּוֹת שֶׁאֵינָהּ מֻקָּפֶת חוֹמָה, אֲכָן אִם יֵשׁ עַל שְׂפַת הַנָּהָר בַּיִבָּשָׁה מָקוֹם מִדְרוֹן גָּבוֹהַּ עֲשָׂרָה בְּמָשָׁךְ אַרְבַּע אַמּוֹת כְּמוֹ שֶׁכָּתַב סָעִיף ל״ו, נַחְשַׁב אוֹתוֹ מִדְרוֹן בְּמָקוֹם מְחִיצָה. עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ. וְכָתַב הַמָּגֵן אַבְרָהָם (ס״ק לא), וְדַע דְּעַל כָּל פָּנִים בְּעִינָן שֶׁיְּהֵא הַיָּם סְמוּךְ מַמָּשׁ לִרְאֹשׁ הַמָּבוֹי, אֲבָל אִם הוּא רָחוֹק מֵהַפְּתָחִים עֲשָׂרָה אַמּוֹת, צָרִיךְ תִּקּוּן, דְּאוֹתוֹ מָקוֹם הֲוֵי כְּמוֹ פָּרוּץ. וּבְקוֹשְׁטַנְטִינ״א אַף עַל פִּי שֶׁפְּרוּצָה לַיָּם בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת יוֹתֵר מֵעֲשָׂרָה, כְּפוּתִים דְּמֵי. כְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה בְּשֵׁם רי״ט, וְעַיֵּן מָגֵן אַבְרָהָם (ס״ק לא). וְדַע דְּאִם נִקְרְשִׁין בִּימוֹת הַגְּשָׁמִים, בְּטֵלָה הַמְּחִיצָה וְאָסוּר לְטַלְטֵל. וְעַיֵּן

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

תִּקּוּן, א]וְעַיֵּן בְּדַרְכֵי מֹשֶׁה (סק״ט) שֶׁחוֹלֵק וְדַעְתּוֹ דְּנוֹכַל לְהָקֵל בָּזֶה כְּדֶרֶךְ אַחֲרוֹנָה, עַיֵּן שָׁם, וְלַעֲנִיּוּת דַּעְתִּי נִרְאֶה דְּאַף אִם נַחְמִיר כְּדֶרֶךְ רִאשׁוֹנָה דְּהֵיכָא שֶׁרָחַב שְׁלִשָׁה צְרִיךְ תִּקּוּן הַיְנוּ דַּוְקָא הֵיכָא שֶׁמִּבִּפְנִים הָיָה עַל כָּל פָּנִים רָחַב אַרְבָּעָה אֶלָּא שֶׁמִּתְקַצֵּר בְּפִתְחוֹ כַּנַּ״ל, אֲבָל הֵיכִי שֶׁכְּבָלוֹ אֵינוֹ רָחַב אַרְבָּעָה (נא) בְּוַדַּאי יֵשׁ לְהָקֵל: **כט** (קיח) כָּלָה לַיָּם. רְצוֹנוֹ לוֹמַר, (נב) שֶׁהָיָה לְהַמָּבוֹי שְׁנֵי צְדָדִים מְבֻתָּיִם וַחֲצֵרוֹת, וּשְׁנֵי רָאשָׁיהָ שֶׁמִּמִּזְרָח וּמִמַּעֲרָב אֶחָד הָיָה כָּלָה לַיָּם וְאֶחָד הָיָה כָּלָה לְאַשְׁפָּה שֶׁגָּבוֹהַּ עֲשָׂרָה טְפָחִים מִן הַקַּרְקַע, וְעַל כֵּן אֵינוֹ צָרִיךְ כְּלוּם, שֶׁגַּם הַיָּם נֶחְשָׁב לִמְחִיצָה, (נג) שֶׁעֲמָק עֲשָׂרָה טְפָחִים בִּשְׁפָתוֹ, וְהַמַּיִם אֵינָם מְבַטְּלִין הַמְּחִיצָה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב סִימָן שנ״ו. וְכָתַב הַמָּגֵן אַבְרָהָם (סק״ל) דְּהֵיכָא מֵירֵי בְּמָקוֹם שֶׁאֵין הַסְּפִינוֹת עוֹבְרוֹת שָׁם לַנָּמֵל, ב]דְּאִי לָאו הָכִי אֶתּוּ רַבִּים וּמְבַטְּלֵי מְחִיצָתָא. (נד) אֲבָל כַּמָּה אַחֲרוֹנִים פְּלִיגֵי עַל זֶה, וּסְבִירָא לְהוּ דְּאֲפִלּוּ כְּשֶׁהַסְּפִינוֹת עוֹבְרוֹת שָׁם לֹא נִתְבַּטֵּל עַל יְדֵי זֶה שָׁם מְחִיצַת מִשְׁפַּת הַיָּם. [אָכֵן כְּשֶׁרֹאשׁ אֶחָד מִן הַמָּבוֹי כֻּלָּה לַנָּהָר וְיֵשׁ גֶּשֶׁר עָלָיו שֶׁמְּהַלְכִין בּוֹ רַבִּים לְעֶבְרָ הַשֵּׁנִי, מַשְׁמַע מִכַּמָּה (נה) אַחֲרוֹנִים דְּעַל יְדֵי הַגֶּשֶׁר מִתְבַּטֵּל הַמְּחִיצָה וְצָרִיךְ לַעֲשׂוֹת צוּרַת הַפֶּתַח בְּמָקוֹם הַגֶּשֶׁר]. וְכָל זֶה דַּוְקָא (נו) כְּשֶׁשִּׁפַּת הַיָּם אוֹ הַנָּהָר הָיָה עָמֹק עֲשָׂרָה טְפָחִים, אֲבָל אִם שִׁפַּת הַיָּם וְהַנָּהָר מִשֶּׁפַע וְהוֹלֵךְ, אִם כְּשֶׁהוֹלֵךְ הַשִּׁפּוּעַ אַרְבַּע אַמּוֹת עַדַיִן אֵינוֹ גָּבוֹהַּ עֲשָׂרָה טְפָחִים, אֵינָהּ מְחִיצָה, דִּכְקַרְקַע שָׁוֶה דָּמֵי: (קיט) אֵינָהּ עֲשׂוּיָה לְהִתְפַּנּוֹת. שָׁהֲרֵי (נז) כָּל הַיּוֹם מַשְׁלִיכִין שׁוּפְכֵיהֶן וְזִבְלֵיהֶן שָׁם וְלֹא תָּחְסַר גָּבְהָהּ. אֲבָל אַשְׁפָּה דְּיָחִיד אַף עַל גַּב דְּהַשְׁתָּא עֲשָׂרָה טְפָחִים, לְמָחָר יְנַקֶּנָּה וְיָחְסַר גַּבְהוּתָהּ, וְאִם נַתִּיר עַתָּה לְטַלְטֵל יְטַלְטֵל גַּם אַחַר כָּךְ כְּשֶׁיָּחְסַר גַּבְהוּתָהּ: (קכ) וְאֵין חוֹשְׁשִׁין וְכוּ'. רְצוֹנוֹ לוֹמַר שֶׁגַּם אֵין חוֹשְׁשִׁין שֶׁמָּא יִתְקַלְקֵל הַמְּחִיצָה שֶׁלְּצַד הַיָּם וְנִמְצָא שֶׁאֵין לַמְּבוֹי מְחִיצָה רְבִיעִית: (קכא) יַעֲלֶה הַיָּם שִׂרְטוֹן. שֶׁכֵּן דַּרְכּוֹ הַיָּם (נח) שֶׁמַּעֲלֶה

בְּאוּר הֲלָכָה

כט * מְבוֹי שֶׁצָּדּוֹ אֶחָד וְכוּ'. עַיֵּן בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (ס״ק קיח), וְהוּא לְפִי פֵּרוּשׁ רַבֵּנוּ חֲנַנְאֵל (ח.). **וְהוּא הַדִּין אִם הָיָה לַהמָּבוֹי רַק צַד אֶחָד, שֶׁלְּצַד דָּרוֹם שֶׁהָיָה בָּנוּי בְּבָתִּים וַחֲצֵרוֹת וְצַד מִזְרָח וּמַעֲרָב הָיָה יָם וַאֲשָׁפָה וְצַד צָפוֹן הָיָה מֻחְזָק בְּלֹחִי וְקוֹרָה נָבוּ רְשׁוּת הָרַבִּים, נִמְי מֵתֶר לְדַעַת רִאשׁוֹנָה** [בֵּית יוֹסֵף וְאֲלִיָּה רַבָּה (ס״ק לח)]. וְדַע עוֹד דְּבֵין לְדַעַת רִאשׁוֹנָה וּבֵין לְדַעַת שְׁנִיָּה הַמַּחְמֶרֶת, **אֵין נַפְקָא מִנָּה בֵּין אִם הָיָה הַמָּבוֹי פְּתוּחַ לְכַרְמְלִית אוֹ לִרְשׁוּת הָרַבִּים,** כֵּן מַשְׁמַע בְּפוֹסְקִים:

* וְיֵשׁ חוֹלְקִין וְסוֹבְרִין דְּחֶשְׁיְנַן וְכוּ'. עַיֵּן בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה דִּבְנְהָר לְכַאֲלַי עָלְמָא לֹא חֶשְׁיְנַן שֶׁיִּצְלֶה שִׂרְטוֹן. **וְדַע דְּכָל זֶה אִם הַנָּהָר אֵינוֹ מַקִּיף לְהָעִיר מִכָּל הַצְּדָדִין** אֲז נָחְשְׁבַת לְמְחִיצָה כְּנֶגֶד הַפֶּתַח, **אֲבָל כְּשֶׁהִיא מַקֶּפֶת הָעִיר מִכָּל הַצְּדָדִין** דְּבִמְקוֹמוֹת הַפְּרוּצִים יִתָּקֵן בְּצוּרַת הַפֶּתַח, **אֲבָל כְּשֶׁהִיא מַקֶּפֶת הָעִיר מִכָּל הַצְּדָדִין אִם כֵּן הֲרֵי נַעֲשָׂה הַקֶּף זֶה קֹדֶם שֶׁנִּתְיַשְּׁבָה הָעִיר וְהֵוִי כְּקֶרֶף יוֹתֵר מִבַּיִת קָאתֵי שֶׁלֹּא הַקֶּף לְדִירָה דְּאִסּוּר לְטַלְטֵל בּוֹ אֶפְלּוּ אִם אַחַר כָּךְ נִתְיַשְּׁבוּ בּוֹ** וּכְדִלְעֵיל בְּסִימָן שנ״ח **[אִם לֹא שֶׁהִמְשִׁיכוּ הַהֶקֶף לְהָעִיר מִסָּבִיב אַחַר שֶׁנִּתְיַשְּׁבוּ בָּהּ, וַאֲפִלּוּ אִם מִתְּחִלָּה הָיָה גַּם כֵּן מֻקָּף וְרַק בְּמָקוֹם אֶחָד לֹא הָיָה בְּצָמְקוֹ עֲשָׂרָה טְפָחִים בְּשִׁטָּה מִצַּד יוֹתֵר מֵעֲשָׂר אַמּוֹת, דְּזֶה הֲרֵי בִּסְרָעָה, וְהֵם הִשְׁלִימוּ גַּם בְּאוֹתוֹ מָקוֹם עַד שֶׁלֹּא נִשְׁאַר בּוֹ שִׁעוּר פְּרָצָה הַנִּ״ל, חָשִׁיב כְּאִלּוּ הָיָה כָּל הַהֶקֶף אַחַר כָּךְ,** וּכְדִלְעֵיל בְּסִימָן שנ״ח (סעיף ב) עַיֵּן שָׁם], **וַאֲפִלּוּ אִם יַעֲשֶׂה עַתָּה מְחִיצָה עַל גַּבֵּי הַהֶקֶף זֶה גַּם כֵּן לֹא מְהַנֵּי** כְּדְאִיתָא בְּסִעִיף ח׳ שָׁם, **אִם לֹא שֶׁיִּסְתֹּם בְּמָקוֹם אֶחָד**

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

הַמֻּקָּף מֵאַרְבַּע רוּחוֹתָיו לְאוֹ כְּלוּם הוּא, עַיֵּן שָׁם, וּמִשְׁמַע מִדְּבָרָיו אַף אִם קָנָה אֶחָד מִבַּחוּץ לֹא מְהַנֵּי: **כט** [ט] הַיָּם. עַיֵּן בְּאֵר הֵיטֵב, וְעַיֵּן בְּחֻכָּם צְבִי סִימָן ל״ז שֶׁכָּתַב שֶׁעֲנָגְלַאנְד וְאִסְכּוֹטְיָא וְכֵיוֹצֵא בָּהֶם שֶׁהַיָּם חוֹמָתָן שֶׁמַּקִּיף אוֹתָם וְהֵם גְּבוּהִים מִמֻּקָּרָע הַיָּם הַרְבֵּה, חַיָּבִים עֲלֵיהֶם מִשּׁוּם רְשׁוּת הָרַבִּים וּפְלָטְיוֹת שֶׁבָּהֶם צְרִיכִין תִּקּוּן כְּשֶׁאֵר עֲיָרוֹת שֶׁאֵינָם מֻקָּפִין, מִשּׁוּם דְּאָחֵי רַבִּים וּמְבַטְּלִי מְחִיצְתָא שֶׁאֵינָם עֲשׂוּיִים בִּידֵי אָדָם, עַיֵּן שָׁם. וְעַיֵּן בְּשׁוּ״ת בֵּית אֶפְרַיִם (סי׳ כה) בְּעִנְיָן זֶה דְּמְחִיצָה שֶׁבִּידֵי שָׁמַיִם וּבְדִבְרֵי הַחֻכָּם צְבִי בָּזֶה הַכֹּל מְבֹאָר יָפֶה, וְעַיֵּן בְּשׁוּ״ת שַׁעַר יוֹסֵף מ״ב שֶׁכָּתַב גַּם כֵּן לְעִנְיָן תִּקּוּן עִיר לְצַדְּדִים שֶׁיֵּשׁ מָקוֹם פְּנוּי מִן הַמִּבְצָר עַד לְחוֹמָה יֶתֶר מֵעֲשָׂר אַמּוֹת, אֲפִלּוּ כְּעֵגְלוֹ יֵשׁ יְתֵרוֹת תְּקוּעוֹת בְּאָרֶץ שֶׁבֵּין אֶחָד לַחֲבֵרוֹ שְׁלִשָׁה טְפָחִים וּבְרֹאשֵׁי הַיְתֵרוֹת קוֹרָה אוֹ קוֹרוֹת קְבוּעִים מִכַּל צַד, וְכָתַב כֵּיוָן דְּיֵשׁ שְׁלִשָׁה טְפָחִים רֶוַח לֹא מְהַנֵּי, וְגַם אֵין זֶה צוּרַת הַפֶּתַח כֵּיוָן דְּסְמוּכִים הֵם כָּל כָּךְ מוּכְחָא מִלְּתָא דְּלֹא נַעֲשָׂה לְצוּרַת הַפֶּתַח רַק לִמְחִיצָה, וּמְחִיצָה קָרְנָהּ שְׁלִשָׁה טְפָחִים אֵין מוֹעִיל, וְעַיֵּן שָׁם שֶׁכָּתַב דְּאַף אִם תַּעֲשֶׂה צוּרַת הַפֶּתַח אֵין דָּרְךְ לַעֲשׂוֹת צוּרַת הַפֶּתַח סְמוּכִים זֶה לָזֶה,

שַׁעַר הַצִּיּוּן

מָקוֹם לְמִחְצָה לְהַתִּיר הַטִּלְטוּל בְּמָבוֹי, וּכְעֵין מַה שֶּׁכָּתַב הַמָּגֵן אַבְרָהָם שָׁם בְּסוֹף סְעִיף קָטָן י״ד עַיֵּן שָׁם: **(נד)** כְּנֶסֶת יְחֶזְקֵאל (ריש או״ח) וְחֶמְדַּ מֹשֶׁה, וְהֶבְיאוּ כֵּן בְּבָאוּר דִּבְרֵי הַתּוֹסָפוֹת (כב: ד״ה דילמא), דְּלֹא כְּמָה שֶׁהֵבִין הַמָּגֵן אַבְרָהָם מִדִּבְרֵיהֶם, וְהוּבָא דִּבְרֵי הַכְּנֶסֶת יְחֶזְקֵאל בְּכַמָּה אַחֲרוֹנִים, וּבְקֻרְט לְפִי מַה שֶּׁהִסְכִּים הָרִיטְבָ״א (שם ד״ה והא) בְּשֵׁם רַבּוֹ הָרַמְבַּ״ן (נט). אֵין חִלּוּק כְּלָל בְּמִחְצוֹת בֵּין עֲשׂוּיָה בִּידֵי אָדָם לַעֲשׂוּיָה בִּידֵי שָׁמַיִם, וְשֶׁלֹּא כְּדִבְרֵי הַתּוֹסָפוֹת, אֶלָּא **כָּל זְמַן שֶׁהוּא יָכוֹל לִרְאוֹת עַצְמוֹ תּוֹךְ הַמְּחִצּוֹת מִפְּנֵי שֶׁאֵין מֵרָחֹק זוֹ מִזּוֹ כָּל כָּךְ, חֲשׁוּבוֹת מְחִצָּה וְלֹא אָתוּ רַבִּים וּמְבַטְּלִי לָהּ,** וְכֵן הַסְּכִים בְּסֵפֶר גְּאוֹן יַעֲקֹב (שם ד״ה בבל), אִם כֵּן אֵין מָקוֹם כְּלָל לְדִבְרֵי הַמָּגֵן אַבְרָהָם: **(נה)** הִנֵּה מִתּוֹסֶפֶת שַׁבָּת (ס״ק סו) וְכֵן מִפְּרִי מְגַדִּים בְּמִשְׁבְּצוֹת זָהָב סָעִיף קָטָן כ׳ מִשְׁמַע דְּוַקָא כְּשֶׁהַגֶּשֶׁר רָחָב יוֹתֵר מֵעֲשָׂר אַמּוֹת דְּאָז חָשִׁיב כִּפְרָצָה, אֲבָל בְּפָחוֹת מִזֶּה אֵין צוּרַת שׁוּם הֶקֵּף דְּהָוֵה לֵיהּ כְּפֶתַח, אֲבָל מִדִּבְרֵי הַנּוֹדָע בִּיהוּדָה סִימָן מ״ב מִשְׁמַע דְּסִבִירָא לֵיהּ **דְּאֲפִלּוּ הַגֶּשֶׁר רָחָב רַק אַרְבָּעָה טְפָחִים גַּם כֵּן צוּרַת הֶקֵּף בְּמָקוֹם הַזֶּה** [עַיֵּן בְּסֵפֶר נֵזֶר יִשְׂרָאֵל (סי׳ נז ס״ק יג)], וְכֵן דַּעַת הַחַיֵּי אָדָם (ח״ב) בִּכְלָל ע״א בְּהַדְיָא עַיֵּן שָׁם בְּנִשְׁמַת אָדָם (סק״י): **(נו)** מָגֵן אַבְרָהָם (ס״ק לא) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים: **(נז)** רַבֵּנוּ יְהוֹנָתָן (לג. ד״ה וכן): **(נח)** רַשׁ״י (ח. ד״ה ויעלה):

לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: א] וכן נקט שו״ע הרב (סל״ד). **ב]** ובשו״ע הרב (סמ״ד) נקט כהמג״א [ועי״ש מה שכתב בגוונא שב׳ ראשי המבוי כלים לנהר].

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah